Medier og samfunn

Mediedeterminisme

Teknologisk konstruktivisme

Teknologisk momentum

Beata Godejord
NORD universitet

Mediadeterminisme

Hvordan media påvirker samfunnet, iht. **Marshall McLuhan**

«We shape our tools and then our tools shape us»

Marshall McLuhan

Marshall McLuhan (1911 – 1980) – en kanadisk akademiker, kommunikasjonsfilosof og offentlig intellektuell,

en av grunnleggerne av medievitenskap og en forkjemper for teorien om **mediadeterminisme**

Marshall McLuhan og **Mediadeterminisme**

Endringer i mediateknologier har bestemmende effekt på **kulturen**

Mediateknologi former hvordan **individer tenker, føler** og **handler,** og hvordan **samfunnet fungerer**

Marshall McLuhan – **media som forandret verden**

Fonetisk alfabet	Konsekvens ⇒	Utvikling av filosofi i oldtidens Hellas Uavhengige tenkere
Trykkpresse	Konsekvens ⇒	Utvikling av individualisme Den industrielle revolusjon
Telegraf	Konsekvens ⇒	Tilrettelegging for direktemeldinger Fremveksten av en tilkoblet verden

Mediahistorie iht. Marshall McLuhan

The Tribal Age (Stammesamfunn)	⇒	**Historiefortelling** – holistisk, intuitiv tenkning
The Age of Literacy (Den litterære epoke)	⇒	**Skriving** – fremveksten av logikk
The Print Age (Trykkpresse epoken)	⇒	**«Gutenberg Galaxy»** - utvikling av vitenskap og individualisme
The Electronic Age (Elektroniske epoke)	⇒	**«Global Village»** - logikkens fall i den elektroniske kulturen

Marshall McLuhan – **konsekvenser av teknologisk endring**

The Tribal Age
Stammesamfunn

Øret er det dominante sanseorgan

Å lytte til noen i en gruppe gir en dypere følelse av fellesskap.
«Å høre betyr å tro»

Stammens involvering

Marshall McLuhan – **konsekvenser av teknologisk endring**

The Age of Literacy
(Den litterære epoke)

Øyet er det dominante sanseorgan

Stammens medlemmer trenger ikke å komme sammen for å få informasjon. Folk blir individer

Kontemplasjon, individuell løsrivelse

Marshall McLuhan – **konsekvenser av teknologisk endring**

The Print Age
(Trykkpresse epoken)

Masseproduksjon av bøker, utvikling av bibliotek.

Økt frihet til å fremmedgjøre seg fra andre

Standardisering av nasjonale språk

Marshall McLuhan – **konsekvenser av teknologisk endring**

The Electronic Age
(Elektroniske epoke)

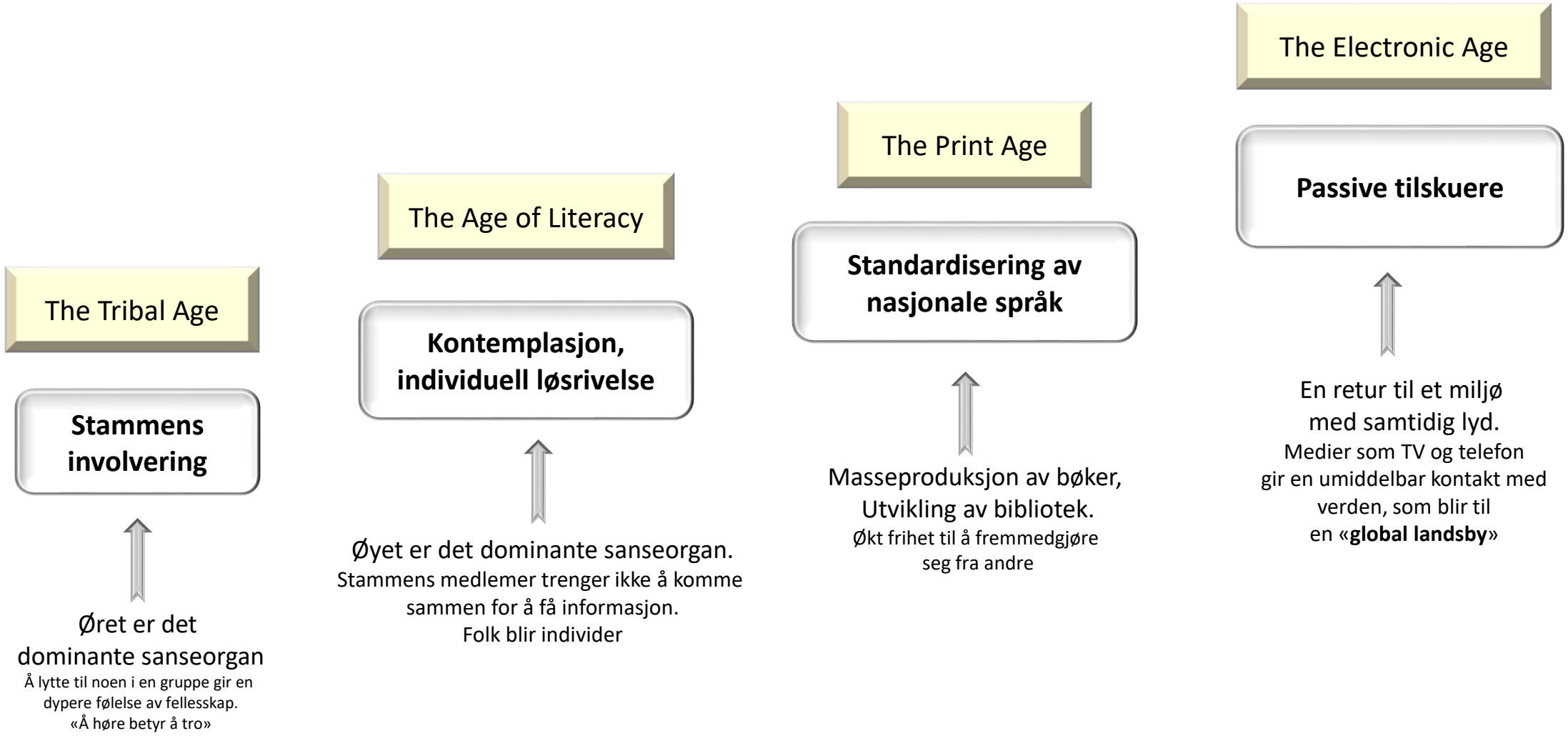
En retur til et miljø
med samtidig lyd.

Medier som TV og telefon
gir en umiddelbar kontakt med
verden, som blir til
en «**global landsby**»

Passive tilskuere

Marshall McLuhan – **konsekvenser av teknologisk endring**

Marshall McLuhan og **Mediadeterminisme**

«The Medium is the Message»

Media påvirker samfunnet ikke med sitt innhold men ved egenskapene til mediet selv

"Samfunnet har blitt formet mer av egenskapene av medier enn av deres innhold"

Ulike medier fremkaller spesifikke opplevelser på ulike måter

Eksempel:

Å lese en novelle føles annerledes enn å se en film.

«Each medium develops an audience of people whose love for the medium is greater than concern for its content»

McLuhan M. (2008), *Understanding Media. The Extensions of Man*, London and New York: Routledge

«A Global Village»

Media har utvidet det vi vet, og gitt oss umiddelbar tilgang til kunnskap. Som et resultat av dette har verden blitt «mindre». Verden har krympet til størrelsen på en «landsby» der alle kan kjenne alle.

Kritikk

Noen kritikere av mediadeterminisme hevder at det er sosiale bevegelser som definerer mediaprosesser (ikke omvendt)

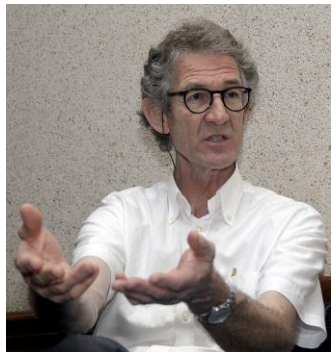
Publikumsdeterminisme er et eksempel på et syn i opposisjon til mediadeterminisme. Ut fra dette perspektivet er det publikum (brukerne) som definerer hva som skjer i media

---

Til tross for kontroversen rundt mediadeterminisme, fortsetter McLuhans tanker å influere mediateoretikere

Teknologisk konstruktivisme

Wiebe E. Bijker

Teknologisk konstruktivisme (*Social Construction of Technology,* **SCOT**) er en teori utviklet på 80-tallet som svar på teknologisk determinisme

Ledende tilhengere av SCOT er Bijker og Pinch

Trevor Pinch

Ut fra denne teorien **bestemmer teknologi ikke** menneskers handlinger. Det er mennesker som avgjør hvilke teknologier som er nyttige og meningsfulle.

Sosialkonstruktivismen mener at kunnskap er en sosial konstruksjon, ikke en absolutt sannhet.

I lys av dette kan kunnskap / vitenskap tolkes på ulike måter.

Bijker og Pinch relaterer dette perspektivet til **teknologiutviklingen**.

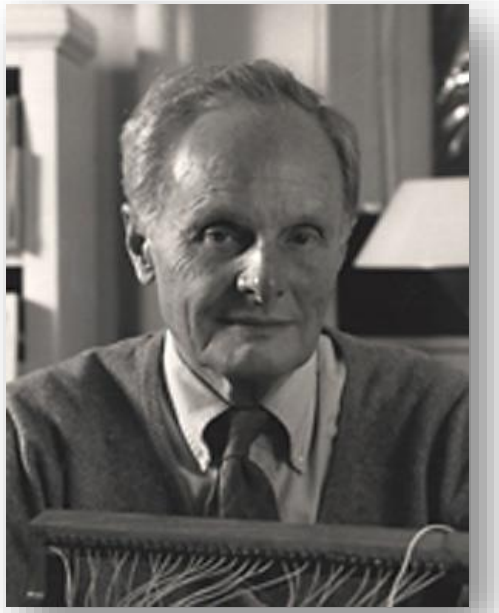
Mennesker, også som sosiale grupper, influerer retningen på den teknologisk utvikling

gjennom deres **tolkning og holdninger**

Teknologiutvikling avhenger av **sosiale faktorer**

Teknologisk momentum

Thomas P. Hughes (1923-2014) - en amerikansk teknologihistoriker

Han bidro til konseptene **teknologisk momentum**, samt teknologisk determinisme, teknologisk konstruktivisme, og introduserte systemteori til teknologihistorien.

Teknologisk momentum

Hughes mener at hverken den teknologisk deterministiske tilnærming eller den sosialkonstruktivistiske tilnærming tar opp i seg kompleksiteten av teknologisk endring.

Teknologisk momentum er en alternativ tilnærming som tilbyr en **fleksibel** og **tidsavhengig** forklaring

---

Når teknologien er **ny**, spiller sosiale faktorer en viktig rolle i dens utvikling og bruk.
Straks teknologien får bred aksept vil de sosiale faktorenes betydning minske.

Teknologiske system er **både** sosialt konstruert og samfunnsformende

Takk for meg :)

Kilder:

Griffin E. (2001), *A first Look at Communication Theory*, The McGraw-Hill Companies, Inc.

Bijker W.E.; Hughes T.P.; Pinch T., eds. (1987). *The Social Constructions of Technological Systems,* Cambridge, Massachusetts: MIT Press.